

مفهوم جزئی و کلی

مفهوم جزئی، مفهومی است که مصداق آن کاملاً مشخص است و قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را ندارد.

اسامی خاص و مفاهیمی که با صفات اشاره‌ی (این) و (آن) مشخص شده‌اند، مانند: سعدی، تهران، حسن، این میز، آن کتاب.

(همین) و (همان) نیز مانند (این) و (آن) اسم اشاره به حساب می‌آیند و باعث جزئی شدن مفاهیم پس از خود می‌گردند. مثلاً مفاهیمی چون: همین میز و همان صندلی، جزئی محسوب می‌گردند.

مفهوم کلی، مفهومی که قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را دارد.

تمامی مفاهیم به جز اسامی خاص و اسامی مورد اشاره با (این) و (آن)، کلی محسوب می‌شوند.

منطق

نکات طلایی

۱) برخی کلمات مشترک لفظی هستند یعنی دو یا چند معنا دارند که ممکن است یکی از آن‌ها کلی و یکی جزئی باشد؛

مانند

مشهد (محل شهادت) ← کلی

مشهد (نام شهر) ← جزئی

۲) در بررسی کلمات مرکب (مضاف و مضاف الیه) همواره به کلمه‌ی اول توجه می‌کنیم و بر اساس آن، جزئی یا کلی بودن آن‌ها را تعیین می‌کنیم.

مانند:

کتاب علی ← کلی

این کتاب علی ← جزئی

۳) اسامی اشاره، مفاهیمی که بعد از آن‌ها بیایند را جزئی می‌کنند، نه مفاهیمی که قبل از آن‌ها بیایند.

مانند:

تخته‌ی این کلاس ← کلی

این تخته‌ی کلاس ← جزئی

۴) القاب و عناوین تاریخی اسم خاص نیستند و جزئی به حساب نمی‌آیند. مانند: «ضامن آهو»، «رهبر کبیر انقلاب» که هر دو مفهوم کلی محسوب می‌گردند.

۵) جمع بودن کلمه، لزوماً به معنای جزئی یا کلی بودن آن نیست.

۶) غیر واقعی بودن و تخیلی بودن مفاهیم در جزئی یا کلی بودن آن‌ها تأثیر ندارد؛ یعنی مفاهیم غیر واقعی که هیچ مصداقی در خارج ندارند، ممکن است جزئی یا کلی باشد.

مثلاً مفاهیم غیر واقعی همچون دیو، سیمرغ، انسان ده چشم، خرس صورتی و ... همگی کلی هستند؛

اما مواردی هم چون رستم افسانه‌ای، کارآگاه گجت، پلنگ صورتی (شخصیت کارتونی) و ... جزئی به حساب می‌آیند.

۷) اگر ظاهر لفظ مورد نظر باشد نه معنای آن، این کلمه جزئی به حساب می‌آید. مثلاً در عبارت «پسر سه حرف دارد»، کلمه‌ی (پسر) جزئی است. زیرا منظور لفظ (پسر) است، نه معنای آن.

۸) ضمائر در جملات جزئی به حساب می‌آیند.

۹) مفاهیمی همچون: تنها پسر حسن، بلندترین قله‌ی جهان، درس خوان‌ترین دانش آموز و ... ، کلی محسوب می‌شوند هرچند یک مصداق دارند.

۱۰) مفاهیم انتزاعی مانند: عشق، آزادی، نفرت و... کلی محسوب می‌گردند.

۱۱) «خداوند»، «واجب الوجود» و «علت العلل» کلی به حساب می‌آیند اما الله جزئی به حساب می‌آیند.

۱۲) امروز به معنای (این روز) است و جزئی است.

۱۳) اسامی سیارات منظومه ی شمسی (مانند مریخ)، اسامی خاص هستند و جزئی به شمار می‌آیند.

مدرسه مجازی اینو